

Utviklingen av arkivfaget som høyskole- og universitetsfag i Norge

Lars Christian Jensen

Jeg har valgt å beholde tittelen uendret slik jeg har fått den fra Arkivarforeningen. Det er en åpen tittel, som nok krever noen avgrensninger og konsentrasjon om noen punkter. Underveis vil jeg si litt om søkningen til arkivstudiene ved de største norske lærestedene nå. Men ellers vil jeg prøve å ha blikket rettet litt over de enkelte undervisningsinstitusjonene med en videre tilnærming enn den rent historisk-institusjonelle. Det er skrevet en del om undervisningen i arkivfaget ved norske læresteder tidligere, og slike historier kan fort bli person- og institusjonsfokuset – muligens interessant nok, men likefullt vel praktisk og kanskje også litt utvendig. Men det betyr ikke at institusjonsperspektivet er helt borte. Arkivundervisningen eksisterer selvfølgelig ikke i et vakuum. Å kjenne arkivfagets forankringspunkter ved de ulike institusjonene er selvfølgelig nødvendig for å forstå dets utvikling.

Arkivstudiet er et universitets- og høyskolestudium og har vært det nå i norsk sammenheng i ca. 20 år. Rammene om undervisningen ved norske universitet og høyskoler har som kjent vært i sterk endring de siste 10-20 årene, og jeg begynner med å snakke om disse endringene og hvordan de har påvirket arkivfaget slik det fremstår ved norske læresteder. De ytre sett mest dramatiske endringene har kommet med den norske oppfølgingen av Bologna-prosessen.

Sentrale mål i Bologna-prosessen var innføring av et lett forståelig og sammenlignbart gradssystem med inndeling i to hovednivåer – bachelor og master, og innføring av et system med studiepoeng. Ånden i Bologna-prosessen har nær tilknytning til den økte europeiseringen og igjen til globaliseringen. Ønskene er å fremme mobilitet mellom landene for studenter og ansatte, fremme de europeiske dimensjonene i høyere utdanning, og styrke det europeiske samarbeid om kvalitetssikring og livslang læring.¹

Bologna-prosessen mest markante innslag i Norge finner vi i Kvalitetsreformen, som kjent iverksatt ved de fleste høyere utdanningsinstitusjoner i Norge ved studiestart høsten 2003 og ved Arkivakademiet fra 2005. Gjennom kvalitetsreformen ble arkivfaget oppdelt i mindre, tematiske enheter eller emner gjerne på mellom 5 og 20 studiepoeng. 30 studiepoeng tilsvarer et semesters fulltidsstudium.

Arkiv er et sammensatt fag, og det har unektelig vært en fordel å få synliggjort de ulike elementene i dette faget gjennom en slik oppbrekking i mindre emner. Et godt uttrykk for den arkivfaglige emne-mangfoldigheten finner vi i studieplanen for arbeid i historisk arkiv som Landslaget for Lokal- og Privatarkiv fremla i 2005. Studieplanen identifiserer i alt 15 ulike arkivemner på størrelse mellom 5 og 30 studiepoeng, de fleste mellom 10 og 15. Studieplanen har fortsatt høy aktualitet.²

Med kvalitetsreformen ble en felleseuropeisk karakterskala A-F innført i det norske studiesystemet. Den bygde på en felles forståelse av de forskjellige karakterene.³ Og studiepoengene fra eksamen skal være tellende ikke bare innenfor et norsk, men også europeisk utdanningsområde. Undervisningen i faget ble innarbeidet i godt planlagte og etter hvert vel utbygde kvalitetsrutiner ved institusjonene. Rutinene skal sikre studiekvalitet i alle ledd, både blant de som er involvert i studiene og alle ledd i studiets ulike faser.⁴

Disse endringene erstatter ikke helt mekanismene i en eventuell norsk, fellesnordisk eller - europeisk sertifiseringsordning for arkivarer. Men i fraværet av slike sertifiseringsordninger, er de er uansett en god hjelp på veien i å sikre kvaliteten i den arkivfaglige utdanningen.

Endringene i det norske utdanningssystemet har medført at det er enklere å studere deltid. Det er helt grunnleggende for et fag som alltid har rekruttert voksne studenter og studenter som er eldre enn førsteårsgruppen. Arkivemnene er mindre og fremstår med større klarhet. Deltidsstudier nyter større forståelse og møtes med større velvilje nå enn før, også fra arbeidsgiveres side. Livslang læring er etablert som et utdanningspolitisk mål i seg selv.

Det neste skrittet i den norske Bologna-prosessen nå er iverksetting av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk som er tilpasset det europeiske rammeverket og EUs rammeverk for livslang læring (EQF). Rammeverket ble vedtatt innført i Norge i 2009, og det skal være ferdig iverksatt av undervisningsinstitusjonene i 2012.⁵

Rammeverket medfører at de kvalifikasjoner du oppnår gjennom høyere utdanning, nå skal beskrives gjennom læringsutbytte heller enn innsatsfaktorer. Det skal ikke beskrives hva du må gjennom underveis som student, men hva du skal sitte igjen med etter endt studium. Læringsutbyttet deles i tre: Kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. Kunnskaper går på hva du vet, hva du kan og hva du har kjennskap til. Ferdigheter er hva du kan gjøre konkret og

spesielt etter studiet, mens kompetanse viser til hva du kan gjøre mer allment. Nå trenger vi ikke se mange eksempler på anvendelsen av disse prinsippene, før vi oppdager at forholdet mellom begrepene “ferdigheter” og “kompetanse” neppe er så klart som utdanningsplanleggerne i departement og andre steder synes å mene.

Jeg har her hentet noen eksempler på målformuleringer i de ulike kategoriene fra arkivutdanningenes studieplaner i første syklus (BA-nivå):⁶

	NKR	Arkivutdanningen
Kunnskapsmål	<ul style="list-style-type: none"> - har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innenfor fagområdet - kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet 	<ul style="list-style-type: none"> - har kunnskap om grunnleggende begreper og prinsipper i arkivteorien (AA G1) - har kjennskap til utfordringene knyttet til elektroniske arkiver og offentlige strategier for e-forvaltning og elektronisk medborgerskap (HIOA A&S)
Ferdighetsmål	<ul style="list-style-type: none"> - kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg - kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning - kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer 	<ul style="list-style-type: none"> - kan anvende norsk administrasjonshistorie for å forklare norske offentlige arkivers struktur (UIO-ARKIV2010) - kan diskutere ulike strategiske valg for langtidsbevaring av elektronisk arkiv (UiO-ARKV2020) - kan diskutere design, layout m.m. for arkivutstillinger og diskutere valg av pedagogiske virkemidler i forhold til ulike aldersgrupper (HIOA-Arkivped)

Generell Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> - kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer - kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer - kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis 	<ul style="list-style-type: none"> - har gode kunnskaper om arkivarprofesjonens samfunnsroller og innsikt i fagetiske utfordringer og prinsipper (HIOA) - kan anvende og selv legge premisser for systemer og rutiner for arkivdokumenthåndtering (UiO-ARKIV2020) - identifisere ansvarsroller og arbeidsfordeling i arkiv og i samspillet mellom arkivdanning og arkivvern (UiO-ARKIV1050)
---------------------	--	--

Tilknytningen til det norske universitets- og høyskolesystemet har sikret at arkivfaget har holdt tritt med reformtakten innenfor det lavere gradsnivået i Universitets- og høyskolesektoren. Arkivfaget fremstår på lavere gradsnivå dag i undervisningsmessig moderne og tidsriktige former blant annet takket være denne forankringen. Jeg vil mene at det var en riktig beslutning å løfte arkiv som fag inn i det norske akademiske miljøet. Studenttilstrømmingen til faget ved de ulike institusjonene kan vel også være en bekreftelse på det:

Lærested	Antall studieplasser	Samlet	Primær søker
Søknader gjennom Samordna Opptak (SO), frist 15.4.2011			
Universitetet i Oslo, Årsenhet			
Høgskolen i Oslo og Akershus, BA	16+16 (Heltid+deltid)	249	31+25
Utenfor SO			
			81
			46
			20-40

Men arkiv har likevel ikke fullt ut tatt igjen forspranget de andre fagene har hatt, og her ligger fortsatt viktige utfordringer både til de av oss som er så heldige å få undervise, til undervisningsinstitusjonene, og til aktørene i praksisfeltet. Mens arkivsektoren har kommet langt i å øke profesjonaliseringen, har andre deler av akademien for lengst etablert organisert

doktorgradsutdanning som både arkiv og deler av norsk kultursektor for øvrig må sies å stå i hvert fall delvis utenfor.

Vi kan spørre om noe av problemet har sammenheng med delingen de siste 20 årene mellom utdannings- og forskningsfeltet på den ene side og kultur på den annen etter oppløsningen av det gamle Kirke- og undervisningsdepartementet i 1990. Kultursektoren synes på en måte å ha blitt hektet av politisk-administrativt før et nytt og mer gjennomført system for norsk forskerutdanning kom på plass. Men uansett årsak er den svakere forskningsvirksomheten i arkiv- og kultursektoren enn i andre deler av academia et alvorlig problem. Den bidrar i sterk grad til å lamme videreutviklingen av arkiv som undervisningsfag. Jeg skal komme tilbake til det senere.

Dette er altså rammeverket om arkivfaget anno 2011 i det norske universitets- og høyskolesystemet. Men så har vi spørsmålet om det faglige innholdet i undervisningen. Det har igjen mange sider og mange temaer. Først om betegnelsene fag og vitenskap.

Det er fortsatt en tendens i Norge til å kalle arkiv fag og ikke vitenskap, se for eksempel den oppgitte tittelen for dette innlegget. Det heter at det undervises i arkivfag, og studentene er arkivfagsstudenter. Nå er imidlertid sammenhengen mellom fag og vitenskap tett. Det som binder de to begrepene sammen, er vel gjerne kunnskap. Det vil si at ”arkivfag” på den ene siden og ”arkivvitenskap” på den annen betegner ulike stadier i vitenskapeliggjøringen av arkiv. ”Fag” betegner kunnskaper fra praksisfeltet. Når disse kunnskapene blir bearbeidet, diskutert og integrert i et system av teorier og oppfatninger, taler vi så om vitenskap.

En slik tilnærming finner vi hos Oddo Bucci. For ham er *arkivkunnskap* og *arkivvitenskap* to forskjellige ting – hans forklaring av ordet *arkivkunnskap* ligger nær opp til det vi også kaller *arkivfag*. *Arkivkunnskap* (*arkivfag*) er beskrivelsen av praksiser til forskjellige tider, på ulike steder og på varierende verdigrunnlag. *Arkivvitenskap* er den begrepsmessige og systematiske konstruksjonen av denne kunnskapen til en disiplinmessig enhet. Forholdet mellom arkiv som fag og arkivvitenskap blir dialektisk – kunnskap fra praksisfeltet blir bearbeidet, diskutert, og integrert i et system av teorier og oppfatninger.⁷

En annen grunn til at en del foretrekker betegnelsen *fag* i motsetning til *vitenskap* om arkiv ligger antagelig i forståelsen av ordene vitenskap og *science* som objektiv kunnskap, gjerne

fremskaffet ved naturvitenskapelige forskningsmetoder. Men dette synet er gammelmodig, og det henger fast i kunnskapsteori fra tidlig 1900-tall. Det synet jeg nettopp knyttet til Oddo Bucci, forståelsen av kunnskapsutvikling som en dialektisk prosess og ikke en jevn kumulativ vekst, er hjemhørende i kunnskapsteori fra siste del av 1900-tallet, uten at det nødvendigvis må kalles postmoderne.

Dermed har vi også nærmet oss arkivvitenskapen fra innholdssiden. Hva handler nå fag og vitenskap om i 2011? Endringsprosesser og forståelsen av endringer står sentralt. Det dreier seg om møtet mellom ny teknologi og gammel visdom. Elektronisk arkiv på den ene siden, og på den andre siden begreper om proveniens og opprinnelig orden, arkivdokument eller *record*, bevaringsvurdering, ordning og beskrivelse, langtidsbevaring, depotinstitusjonenes samfunnsrolle.

Vi kan diskutere hvor viktige og dramatisk nye endringene i arkivlandskapet de siste tiårene er og har vært. Vi kan diskutere, og vi gjør det. To posisjoner i hvert sitt ytterpunkt er tradisjonalistene og nyparadigmatikerne. De første hevder at lite eller intet er nytt. De strukturerende metadataene, understrekningen av kontekstens betydning for arkiv og arkivdokument, dette er kjent og kjært arkivstoff fra gammelt av, vil de si. På den andre siden hevder nyparadigmatikerne at elektronisk arkiv skaper behov for en helt ny arkivteori, nye arkivbegreper, og en helt annen måte å tenke på rundt arkivinstitusjonenes rolle. De to ytterpunktene kommer godt til uttrykk i Linda Henrys artikkel fra noen år tilbake – ”Schellenberg in cyberspace” og i flere arbeider av Terry Cook og David Bearman.⁸

De to synene har kilde i forskjellig kunnskapsteori - tradisjonalistene grovt sagt i oppfatningen av vitenskapelig aktivitet som kumulativ vekst, nyparadigmatikerne i oppfatningen av vitenskapelige endringsprosesser som det å forkaste gamle og innføre nye forståelsesformer.

Hvordan beskriver vi så de endringene, og hvordan skal endringene og endringsbeskrivelsene finne veien inn i arkivundervisningen?

Proveniensbegrepet endres fra å betegne dokumentene ut fra deres plass i en fast organisasjonsstruktur, til å se dokumentene som uttrykk for de prosesser som skapte dem. Arkivdokumentene blir tydeligere knyttet til funksjoner, og det igjen får følger for bl.a. bevaringsvurderingen av dem. Arkivdepotene endres fra oppbevaringssteder som forskere og

andre må oppsøke for å se kildene, til åpne kanaler for digitalisert arkiv som kan oppsøkes og hentes frem når og fra hvor bruker selv måtte ønske – arkiver uten vegger, som noen har kalt det.⁹ Arkivaren trer ned fra lesesalens vokterpodium. I undervisningen om langtidsbevaring av arkiv reises diskusjon om ulike strategier - emulering, migrering og for så vidt også museumsstrategien. Mange vil være fortrolig med credoet om at vi kan ikke ta vare på systemer, bare informasjonen fra dem. Men er det nå så riktig – og er det det vi vil?

Og så kan man diskutere hvor vesentlige disse endringene er – man kan trekke frem en Theodor Schellenberg som vitterlig også beskrev funksjon som et bedre utgangspunkt for bevaringsvurdering enn organisasjon.¹⁰ Og selvfølgelig må også denne diskusjonen – altså diskusjonen om disse synspunktene er nye – også inngå i undervisningen. Det er helt sentralt at metaperspektiver er sterkt nærværende i undervisningen. Det er nødvendig for utviklingen av en reflektert og selvkritisk bestand av arkivarer at faget også diskuterer endringene i sin egen kunnskapsteori i sammenheng med endringene i praksisfeltet.

Vi nærmer oss likevel et kritisk punkt: Hvor abstrahert kan undervisningen være før aktørene i praksisfeltet oppfatter den som unyttig og mister interessen for studentene som utdannes der? Problemstillingen går igjen i alle praksisnære vitenskaper – deriblant altså arkiv og museologi. Spørsmålet kan ikke besvares isolert og uavhengig av tid og sted. En må skjele til hvor studiet faktisk pågår og til hvilke studenter som faktisk trekkes til studiet.

Problemstillingen som oppstår i møtet mellom den oppgitte tittelen på innlegget mitt - utviklingen av arkivfaget som universitets- og høyskolefag - og hovedtemaet for denne dagen – kompetansebehov i depotinstitusjonene – kan for så vidt være ledende. Det er som om man spør: Hvordan vil du forstå / beskrive arkivfaget som akademisk fag i lys av kompetansebehovene i depotinstitusjonene? Det åpenbare svaret må bli at undervisningen i et praksisnært fag må være innrettet mot arbeidslivets behov, noe annet vil være meningsløst. Men vi bør ikke stoppe der. Utdanningen i hvert fall ved et universitet må også ha et videre og mer uavhengig siktemål enn bare å utdanne for arbeid i depot og arkivdanning. Utdanningen må også bidra skape en mer generell og institusjonsuavhengig forståelse av hva arkiv er, og hvilken funksjon arkivene har for samfunn og for enkeltindivider. Studenten må få et begrepsapparat som gjør at han og hun kan delta i en arkivdiskurs – uten at studenten nødvendigvis har eller får arbeid i sektoren. Det må altså skapes en selvstendig tanke om arkiv hos den enkelte student. Motivasjonen ligger i at arkiv er en integrert del av samfunnet og et område som nettopp trenger kunnskap og engasjement.

Universitet og høyskole utdanner saksbehandlere og ledere i privat og offentlig forvaltning. Det er viktig at disse saksbehandlerne og lederne har kjennskap til arkiv som fagområde, at de har noen mentale knagger for arkiv – uten at de nødvendigvis har tatt hele studiet. Det er viktig for arkiv at mennesker som bekler ulike funksjoner og posisjoner i samfunnet kjenner arkiv og fagfeltes spesifikke problemer. Jeg mener derfor det er helt i orden at studenter tar ett eller et par emner som ledd i annen utdanning og dermed blir litt kjent med arkiv. Og av samme grunn bør ikke etablerte posisjoner ved våre læresteder oppgis uten videre så lenge det er studenter. En må i stedet søke å fortsette, utvikle, bearbeide.

Arkiv er et tverrvitenskapelig fag hvor andre vitenskapsområder enn det rent arkivfaglige spiller en viktig rolle. Historie og administrasjonshistorie gir nødvendig kunnskap om kildematerialet som forvaltes i arkivdepotene og om arkivskaperne, deres struktur og funksjon. Kulturhistorie gir forståelse av tradisjoner og formidling, informasjonsteknologi gir et nødvendig grunnlag for å forstå arkivenes eksistens, beskaffenhet, drift og vedlikehold. Juss og juridisk metode gir innsikt i styrende lover og regler og i hvordan de skal og kan brukes i arkivsammenheng. Forvaltningsinformatikk er vesentlig for å forstå den automatiserte og regelstyrte saksbehandler- og arkivprosessen – den arkivarløse arkivering. Samfunnsvitenskap bidrar til å sette arkiv i en bredere samfunnsmessig kontekst.

Dette siste området, samfunnsvitenskap, er undervurdert eller i hvert fall underkommunisert i norsk arkivhverdag. Samfunnsvitenskapene har like fullt etter min oppfatning en klar plass som grunnlag i arkivfaget. De bidrar blant annet til å løfte perspektivene og til å definere og analysere vesentlige funksjoner i arkiv og mellom arkiv og samfunn. Og særlig i skjæringen mellom samfunnsvitenskap og informasjonsvitenskap har det oppstått teorier og modeller de siste tjue årene som er fruktbare for arkiv. Mange vil eksempelvis kjenne og ha nytte av Records Continuum-modellen, som jo bygger på en av 1900-tallets fremste britiske samfunnsforskere, sosiologen Anthony Giddens strukturasjonsteori.¹¹ Det er bare de ytre tids- og nivårammer ved de enkelte læresteder som setter grenser for hvor nøye slike tilnærminger kan studeres og utnyttes i undervisningen.

Et annet eksempel er Chris Hurleys analyseskjema for ansvarlighet, *accountability*. Skjemaet springer ut av statsvitenskapelig teori om kontrolltyper innenfor offentlig forvaltning. Kravet om *accountability* berører selve kjernefunksjonen i arkiv – det å kunne dokumentere hva du har gjort, når og hvorfor.

Hurley inndeler analyseskjemaet i ti ulike roller med beskrivelser av aktiviteter og ansvar. Skjemaet kan anvendes internt i større virksomheter enkeltvis, eller på sektorer samlet. Subjektet er i de fleste tilfellene *recordkeeper*. Det kan være samme instans som utøver ulike roller, men i noen tilfeller vil det være hensiktsmessig at ulike roller bekles av ulike aktører.¹²

Rolle norsk/engelsk	Betyr	Videre
1) <i>Recordkeeper</i> ... som bestemmer <i>Ordainer</i>	Gir instruksjon og pålegg. Myndighet til å tillate eller forby.	Gir pålegg, bindende instruksjoner, formelt ansvar som skal innfris.
2) ... som foreskriver/lærer <i>Preceptor</i>	Etablerer standard v. kunnskap og erfaring	Setter standarder, blander seg ikke inn for å endre, men sier hva som må gjøres.
3) ... som veileder <i>Mentor</i>	Kilde til råd, anbefalinger, kunnskap	Mottakeren kan bruke hjelpen eller la være. "Peer review" som hjelp til å handle ansvarlig.
4) ... som tilrettelegger/ hjelper <i>Facilitator</i>	Assistanse. Deltar og implementerer	Bruk av eksperter og andre for hjelp til beslutninger og systemdesign
5) ... som tjenesteleverandør <i>Provider</i>	Gir hjelp/tjenester og forsikrer at disse innfrir mål.	Ekspertbruk for å utføre ansvarsoppgaver
6) ...som setter i stand til <i>Enabler</i>	Leverandør av infrastruktur	Metoder, redskaper m.m. for å implementere "compliant behaviour"
7) ...som overvåker <i>Monitor</i>	Samler informasjon for rapportering	Etablerer kval. og kvant. mål – rapporterer i etterkant
8) Vakthund <i>Watchdog</i>	Vakthund. Intervensjon. Griper inn når avvik oppdages.	Rapporter blir gjenstand for handling – instruksjon, feilretting, instruksjon
9) ...som håndhever <i>Enforcer</i>	Vakthund med tenner Makt til å tvinge og straffe	Feilretting etterfølges av sanksjoner/straff
10) ... som evaluerer/kontrollerer <i>Auditor</i>	Handling vurderes etter forhåndsdefinerte standarder. Rapporterer	Funksjon som en "ansvarlig aktør" vurderes

Undervisningsvirksomheten lever ikke i et vakuum, men inngår som et av flere vitenskapelige uttrykk i et helhetlig kunnskapsunivers sammen med forskning, og formidling og publisering. Nå er arkiv et praksisnært fag. Som undervisningsfag er det helt avhengig av det forsknings- og utviklingsarbeid i institusjonene i praksisfeltet. Her er parallellen til medisin som fagfelt nærliggende.

Den medisinske forskningen skjer i stor grad i praksisfeltet – ved sykehusene – og med mål å avdekke årsaker til sykdom og utvikle og evaluere bedre metoder for å forebygge og behandle lidelser. Ved Oslo Universitetssykehus Ullevål pågår som kjent klinisk, laboratoriebasert og epidemiologisk forskning, og det avlegges vel et tosifret antall doktorgrader bare her i året.

I Norge vil det være praktisk umulig å bygge opp arkivfaglige forskningsmiljøer uavhengig av praksisinstitusjonene. Symbiosen av undervisning og FOU-virksomhet er like sterk og uunngåelig for arkiv som for medisin. Uten at undervisningssektoren og arkiv- og kultursektoren erkjenner det, kommer vi ikke videre. Fordi:

Jeg konstaterte tidligere at arkiv aldri har tatt skikkelig igjen forspranget de andre fagene har hatt. Mens arkivsektoren har arbeidet for og i stor grad har lyktes med økt profesjonalisering, har andre deler av akademia for lengst etablert organisert doktorgradsutdanning som både arkiv og deler av norsk kultursektor for øvrig må sies å stå i hvert fall delvis utenfor.

Og på tross av noen fremskritt de siste årene, og en gryende erkjennelse av problemet, er forskningsvirksomheten i kultursektoren fortsatt svak. Norsk kulturråds situasjonsbeskrivelse i innspillet til forskningsmeldingen i 2009 virker fortsatt riktig. Kulturrådet skriver at

Kultursektoren ligger langt etter mange andre samfunnssektorer når det gjelder utviklingen av en langsiktig forskningsinnsats. Det eksisterer ingen nasjonale kunnskapssenter på dette området og heller ingen større forskningsmiljø med kultursektorforskning som et særskilt ansvar. De norske fagmiljøene som driver med kultursektorrelevant forskning, er få, små og sårbare. Ingen større universiteter eller sentrale forskningsinstitutter kan vise til noen langsiktig institusjonell innsats. Denne situasjonen får konkrete konsekvenser for kunnskapssituasjonen på feltet både kvantitativt og kvalitativt. I Kulturrådets arbeid med å gjennomføre kunnskapsoppdrag i kultursektoren, er svak rekruttering og fravær av relevant kompetanse et akutt problem.¹³

Den negative effekten som beskrives her, blir nærmest sirkulær og fastlåst – svak eller dårlig utbygd forskerkompetanse gir beskjeden forskning som på sin side ikke øker interesse for kultur og arkiv som forskningsfelt, som igjen fører til fortsatt lav satsning på utbygning av forskerutdanningen. Og derfor vil arkivfaget neppe klare å ta igjen etterslepet og etablere seg skikkelig på master og doktorgradsnivå før arkivsektoren og de store arkivinstitusjonene får løst sine egne forskningsutfordringer.¹⁴

1

http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/hoyere_utdanning/bolognaprosessen/satsningsomrader.html?id=415748, lest 27.10.2011

² Egil Nysæther: Studieplan for arbeid i historiske arkiv. Landslaget for lokal- og privatarkiv, 2005.

³ Se Universitets- og høyskolerådets temasider om karaktersystemet:

<http://www.uhr.no/index.php?objectId=3899&method=contents> og underside med beskrivelse av de enkelte karakterene: http://www.uhr.no/documents/Karaktersystemet_generelle_kvalitative_beskrivelser.pdf. lest 2.11.2011.

⁴ Se eksempelvis prinsippdokument i Arkivakademiets kvalitetsystem, versjonen for 2011/2012:

<http://www.arkivakademiet.no/kvalitet.pdf> lest 2.11.2011.

⁵ http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/hoyere_utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk.html?id=564809, lest 31.10.2011

⁶ NKR-formuleringer sitert ifølge Kunnskapsdepartementet:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Internasjonalt/Europa/Europeisk_kvalifikasjonsrammeverk.pdf

Formuleringene fra arkivutdanningenes emnebeskrivelser og studieprogrammer hentet fra deres hjemmesider 31.10.2011:

<http://www.arkivakademiet.no/studieplan.pdf>

http://www.hioa.no/content/download/1800/14557/file/Studieplan%20for%20bachelorstudium%20i%20arkiv%20og%20dokumentbehandling_versjon2.pdf

<http://www.uio.no/studier/emner/hf/ikos/ARKIV1050/>

<http://www.uio.no/studier/emner/hf/ikos/ARKIV2020/>

⁷ Sitert iflg. Terry Cook: "Archival Science and Postmodernism: New Formulations for old concepts", i *Archival Science* 1 2001, s. 12.

⁸ Se Henry, Linda J.: "Schellenberg in Cyberspace", i: *The American Archivist* 1998 Vol.61, s. 309-327

<http://archivists.metapress.com/content/f493110467x38701/fulltext.pdf> 1.11.2011

⁹ Se Cook 2001.

¹⁰ Theodor Schellenberg: *Modern Archives. Principles and techniques*, Kansas State Historical Society, s. 102.

¹¹ Frank Upward: "The records continuum", i Sue McKemmish m.fl. (eds.): *Archives: Recordkeeping in Society*, Charles Sturt University, New South Wales 2005, s. 199 og 203.

¹² Chris Hurley: "Recordkeeping and accountability", i Sue McKemmish m.fl. (eds.): *Archives: Recordkeeping in Society*. Tabelltekster oversatt av meg fra s. 240 f. for bruk i undervisningen.

¹³ <http://www.regjeringen.no/upload/KD/Innspill%20fra%20Norsk%20kulturraad.pdf> lest 31.10.2011.

¹⁴ Nøyere diskutert i bl.a. Arkivarforeningens høstseminarer 2010 og 2008, se enkeltbidrag på

<http://www.arkivarforeningen.no/html/seminarer.htm>, lest 2.11.2011.